

ральних понять. Якщо читання книги є осмисленим, вдумливим, то воно стає засобом розвитку людських почуттів та розуму.

До вибору дитячої літератури для читання педагог підходив особливо відповідально. Тому його літературно-педагогічна спадщина містить легенди, казки, оповідання, новели, які були написані для дітей та несуть у собі ті якості, без яких виховати справжню людину-громадянина неможливо. Важливе виховне значення В. Сухомлинський приділяв бесідам, але звертав увагу, що проводити їх слід так, щоб діти не здогадувалися, що це є засобом виховання.

Таким чином, творча спадщина Василя Олександровича Сухомлинського має глобальне науково-практичне значення на сучасному етапі пошуків нових шляхів реформування освіти. Він створив таку виховну систему, яка перекликається із завданнями нової української школи. Саме тому вивчення творчої спадщини вченого є й досі актуальним, тому вивчається і використовується на практиці широким колом науковців та вчителів-практиків.

Список використаної літератури:

1. Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів, 5-9 клас. Посібник для вчителя / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін. – Київ, 2017. – 136 с.
2. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори: у 5т. – К.: Радянська школа. – 1976. – Т.3 – С.7 –279.
3. Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова та ін.; [Під заг. ред. А. М. Бойко]. – К.: ВД«Професіонал», 2004. – 576 с.

Анастасія Парада

ІДЕЇ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ Г.ВАЩЕНКА

Як педагог, я не хочу давати рецептів бо кожна людина є своєрідна індивідуальність.

Г. Ващенко

На сучасному етапі розвитку держави, коли Україна розбудовує свою європейську державність, розвиток українського суспільства полягає у координації виховних зусиль усіх основних напрямків виховання, забезпечивши їх єдність та гармонійність. Головною метою у вихованні молоді є формування духовного, патріотичного, морально-етичного, фізичного, громадського виховання, як організованої української національної системи у розвитку особистості.

Ми знаємо багатьох видатних діячів, педагогів, які внесли великий вклад в історію щодо виховання молоді, та відомий видатний педагог, психолог, письменник, громадський діяч, професор Григорій Григорович Ващенко (1878-1967 рр.) є також великим творцем української національної системи виховання молоді. У педагогічній спадщині професора розкриваються ідеї духовного, патріотичного,

морально-етичного, фізичного, громадського виховання молоді, як системи заходів розвитку кожної індивідуальності.

Метою даної статті є аналіз основних ідей виховання молоді в педагогічній спадщині Г. Ващенка.

Питання виховання молоді завжди було актуальним, ним займалися світові педагоги та видатні діячі, такі як: Г. Сковорода, К. Ушинський, С. Русова, М. Грушевський, І. Огієнко, Н. Полонська-Василенко, М. Старицький, П. Чубинський та ін. Діяльність та педагогічні ідеї Г.Г. Ващенка глибоко досліджували: А. Бойко, А. Алексюк, О. Вишневський, В. Моргун, С. Головчук, Л. Петренко, А. Погрібний.

Педагогом напрацьовано близько 70 монографічних праць і статей. «Виховання волі і характеру», «Основи естетичного виховання», «Система навчання», «Організаційні форми навчання», «Загальні методи навчання», «Виховний ідеал», «Виховання любові до Батьківщини», «Виховання роль мистецтва», «Тіловиховання як засіб виховання волі характеру», «Соціалізм й індивідуалізм у світлі християнства», «Виховання мужності і героїзму», «Релігійне виховання молоді», «Виховання чесноти і принциповості», «Виховання пошани до батьків і старших» тощо.

Виховання – галузь людської діяльності, де є важливим народні традиції і культурні норми. Педагог вважав, що від рівня вихованості залежить здатність молодого покоління адаптуватися у суспільстві та здатність позитивно проявити себе у повсякденному житті у соціумі.

Своє місце у працях Г. Ващенка мала релігія та виховні ідеали, тому що любов до Бога і до Батьківщини для нього були між собою пов'язані: «коли найбільша чеснота українця – безмежна вірність Богові і Батьківщині, то найбільша ганьба для нього – зрада вірі й Україні» [3, с. 138]. Церква завжди виховувала духовно-моральні цінності у людини, для професора молодь, яка вірить в Бога – вона цінує і любить і не зрадить своєю Батьківщини, ідеал служіння «Бог і Україна».

Важливе місце у його працях займали ідеї морально-етичних родинних традицій, бо «мораль взагалі і совість — це голос Божий в душі людини» [3, с. 65]. На думку Г. Ващенка свої та інших вчинки повинні приносити задоволення або незадоволення, у морально-етичному вихованні молоді він приділяє великої уваги вірі в Бога, тому, що між Богом і людиною є зв'язок, який характеризується відчуттям.

За своє життя Педагог багато спостерігав та виховував молодь, тому писав про юнацтво «це не визначений стан, а лише процес становлення, ... він більше, як доросла людина, здібний до самопожертви, до героїчного чину, але менш здібний до послідовності, планової дії» [1, с. 40]. Формування свідомості та ідеалу молоді є важливим фактором для неї та майбутньої країни. Будувати нову державу можуть, на його думку, тільки ті, хто свідомо любить Батьківщину.

Ідеї щодо патріотичного виховання молодого покоління Г. Ващенка актуальні й на сьогодні, він писав, що «справжній патріот не обмежується пасивною любов'ю до свого краю і народу, до його сучасного й минулого, до його мови й культури. Він активно працює для свого народу, прагне піднести його культуру і добробут. Для патріота дорога честь своєї Батьківщини і він захищає її і словом і

ділом» [2, с. 9]. Тому дуже важливий педагогічний підхід, робота батьків у вихованні молоді та пошуків їх ідеалу.

Професор зауважував, що український народ має право на свободу, що громадська думка є важливою, і в державі не повинен керувати деспотизм, думка народу перш за все, якщо хтось порушує права іншої людини і свободу, повинен за це відповідати. Г. Ващенко у працях стверджував, що молодь повинна мати громадські обов'язки й відповідати за них перед учнівською спільнотою і педагогами, що сприяло розвитку громадського виховання. Саме при вихованні моральних цінностей молоді для педагога найважливішим – Свобода.

Важливе місце у вихованні молоді професор приділяє мистецтву, саме культура надає широке різностороннє пізнання молоді з усіх видів мистецтва, але перевагу надає він музиці тому, що вона найкраще, на його думку впливає на підсвідомість почуттів молоді, аніж скульптура, живопис. Необхідно розвивати творчі, мистецькі здібності молоді, що допоможе розкрити таланти, якими обдаровані наші діти.

У своїх літературних працях Г. Ващенко приділяє увагу розвитку мислення молоді та їх здібності. Він стверджував, що культура рухає вперед молодь, розвиває їх інтелект, логічне мислення, пам'ять, тому педагоги повинні приділяти велику увагу молодому поколінню у їх розвитку, працюючи в тісній співпраці з батьками. Адже, на його думку, у вихованні молоді не можна не говорити й про фізичне виховання, харчування молоді, що є важливим фактором як в школі, так і вдома.

У праці «Тіловиховання, як до засобу виховання волі й характеру» професор дослідив системи фізичного виховання римлян, в середні віки, часи ренесансу, шведської системи тіло виховання і т.д., виділяючи позитивні і негативні сторони виховання здорового покоління. Основною думкою було виділено – необхідність виховання сили духу й тіла. Він вважав, що «розбудова господарства, духовної культури України і виховання людини, яка міцна духом і тілом, але такої, щоб у неї дух панував над тілом» [4, с. 41]. Тобто, молодь повинна зростати здоровою, міцною й спритною. Інтелектуальне і моральне виховання тісно, пов'язані з фізичним вихованням, основне у людини – її дух.

Отже, Г. Ващенко, виходячи із сучасних реалій життя молоді у ХХ ст. обґрунтував свої педагогічні ідеї, які, на нашу думку, є надзвичайно актуальними та сучасними у вихованні молоді в ХХІ столітті. Його педагогічна спадщина містить погляди на систему виховання молоді. Він стверджував, що тільки приділяючи увагу кожному напрямку виховання молоді, як цілісної системи у розвитку особистості, а саме: духовного, патріотичного, морально-етичного, інтелектуального і фізичного, громадського виховання сприятиме формуванню морально, ідейно й фізично здорового молодого покоління.

Список використаної літератури

1. Ващенко Г. Виховання волі і характеру: Психологія волі і характеру / Лондон, 1952. – 256 с
2. Ващенко Г. Виховання любові до Батьківщини (націоналізм і інтернаціоналізм): / Лондон: КК СУМ В.Британія, 1954. – 40с
3. Ващенко Г. Виховний ідеал: Друге видання. Центральна Управа спілки Молоді: Записки виховника, 1976. – 208 с
4. Ващенко Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру, 2001. – 56 с.